

Jar na Madeire

More, množstvo lodí prístavný ruch vždy symbolizujú akúsi pomyselnú bránu nielen na pevninu, ale v našom prípade aj smerom do vnútra ostrova. Bránou portugalskej Madeiry sa v priebehu času stalo prístavné mesto Funchal, ktoré už oddávna, sprvoti ako bezvýznamná rybárska osada, dnes dôležitá ostrovná metropola plnilo funkciu priesečníka plavebných dráh medzi Starým a Novým svetom.

Samotná Madeira, ležiaca na sever od Kanárskych ostrovov, takmer na tej istej rovnobežke ako marocká Casablanka v minulosti vždy patrila k posledným oporným bodom východného Atlantiku pre námorné výpravy smerom na neznámy Západ. Najväčším magnetom pre námorníkov každého druhu bol predovšetkým dostatok dreva, ktorému Madeira vďačí za svoj názov a na ostrov sopečného pôvodu neuveriteľné množstvo pitnej vody.

V dnešnom modernom Funchale už existuje dokonalá harmónia medzi komerčnou súčasnosťou a spomienkami na slávnú minulosť plnú heroických činov a významných osobností, ako napríklad prvý portugalský Madeirčan Joao Goncalves Zarco. Hoci v ruchu mestských uličiek dominuje skôr každodenný všedný život charakterizujúci väčšinu prístavných miest, predsa sa však nezbavíte pocitu akejsi izolovanosti. Nečudo, veď ostrov je od svojej materskej krajiny vzdialený takmer 1000 kilometrov a paradoxne to Madeirčania majú bližšie na africký kontinent.

Na ostrove zaberajúcom 741 štvorcových kilometrov dnes žije 270 tisíc obyvateľov, z nich takmer polovica v hlavnom meste. Funchal by si mimochodom, podobne ako celá Madeira, napriek pokročilej urbanizácii určite zaslúžil prívlastok „zelený“. Bohatá a svieža flóra tu dominuje na každom kroku a to nielen v tomto jarnom období.

Madeira, vlastne skôr jej obyvatelia sa však môžu popýšiť nielen bujarou zeleňou, ale aj na tieto končiny nezvyčajným druhom ľudového umenia. Madeirská čipka je aj u nás na Slovensku pomerne známy pojem a to nielen u záujemcov z radov tvorcov, či obdivovateľov výšivkárskoho kumštu.

Prirodzeným srdcom hlavného mesta, je podobne ako v každom prístave tržnica, plniaca okrem iného aj funkciu akéhosi mestského korza. To je miesto, ktoré navštívia skutočne všetci, domorodci aj turisti, prístavní robotníci aj bankovní úradníci, zástupcovia všetkých možných rás a národov.

Na predaj je tu takmer všetko. Najviac však prevládajú rôzne druhy zeleniny a ovocia a to subtropického i tropického pôvodu. Pochopiteľne, že z rastlinnej ríše sú tu reprezentatívne zastúpené aj kvety, napokon Madeira je vo svete známa aj ako ostrov orchideí.

Vôňu kvetov však o chvíľu vystrieda ostrý pach čerstvých rýb sústredených v zadnej časti tržnice. Od drobných sardiniiek až po mohutné tuniaky tu nájde každý milovník morských darov skutočne všetko, čo ešte nadržanom nič netušiac plávalo neďaleko ostrovných útesov. Podobné trhové výjavy ako je tento sú na stenách budovy zaznamenané v podobe fresiek dokumentujúcich históriu mestskej tržnice.

Nielen Funchal, ale prakticky celý ostrov charakterizuje ešte jedna zvláštnosť a tou je neuveriteľne členitý a hornatý terén. Samotné hlavné mesto je akosi terasovito vstavané do rôznych úžľabín a priesmykov, ktoré sa ťahajú z vnútrozemia až k pobrežiu. Aj na ňom by ste márne hľadali piesočnatú pláž, všade samé skaly a útesy. Z núdze sa však veľmi ľahko stáva cnosť a tou je

takpovediac vysokohorského typu – lanovka

v týchto podmienkach atrakcia

na 500 metrov vysoký vrch Monte. Ak chce niekto spoznať Funchal z vtáčej perspektívy, má skutočne jedinečnú príležitosť.

To však z výberu miestnych atrakcií zďaleka nie je všetko. Navyše, keď problém „ako sa dostať dolu“ je vyriešený týmto originálnym spôsobom. Ísť ako v lete na saniach, totiž ešte vôbec nemusí znamenať synonymum pomalosti. Naopak, tieto madeirské sane, často privádzajú svoje nič netušiace osadenstvo až do vytrženia. Veru, niet takmer turistu, ktorého by počas štvorkilometrového divokého kľučkovania medzi okoloidúcimi automobilmi nezastihla úvaha, ako dobre a bezpečne mu bolo v lanovke.

Madeira, to však zďaleka nie je len Funchal. Prvou zastávkou na ceste do západnej časti ostrova je neďaleké rybárske mestečko

Camara de Lobos. Patrí k prvým osídleniam na ostrove a dodnes žije takmer výlučne z rybolovu. Môže sa však pochváliť aj návštevou britského ministerského predsedu Winstona Churchilla, po ktorom bol nazvaný aj jeden z výhľadov na útesoch ohraničujúcich prístav.

Rozmanité pobrežné bralá napokon lemujú celú západnú cestu. Nádherné vodopády tu vôbec nie sú zriedkavosťou a len dokumentujú ohromné zásoby sladkej vody na ostrove.

Akousi alternatívou Funchalu oplývajúcou typickou mestskou atmosférou je nepochybne Ribeira Brava. Mestečko ležiace na rovnomennej rieke je relatívne vhodne situované medzi pobrežnými zónami Paúl da Serra a Rabacal a pre svoje dobré vybavenie najmä hotelmi strednej triedy je vyhľadávané nemeckými a britskými cestovnými kancelármi.

Neustále budované nové a nové tunely skracujúce cestu cez vnútrozemie vedú z tejto oblasti do severozápadného cípu ostrova. Tu leží vyhľadávané prímorské stredisko Porto Moniz a to nielen pre svoje turistické lákadlá a typickú architektúru, ale najmä kvôli prírodným krásam, ktoré v romantických návštevníkoch zanechávajú nezabudnuteľné dojmy.

Cesta späť vedie cez rozľahlú, na madeirskú členitosť neobvyklú náhornú plošinu

Paúl da Serra, ktorá sa rozprestiera v nadmorskej výške 1400 až 1600 metrov. Planina, obyčajne zahalená v oblakoch vzdialene pripomína škótsku vrchovinu a na jej nekonečných lúkach plných machu a papradia sa pasú stáda oviec a hovädzieho dobytku.

Úplne inak to vyzerá vo vnútrozemí na východe ostrova v oblasti Ribeiro Frio. V priam luxusne zelenom páse okolo „chladnej rieky“ plnom vavrínových porastov, z ktorých niektoré druhy rastú len na Madeire sa v bazénoch s horskou vodou každý rok dopestuje okolo 80 tisíc rýb.

V blízkej reštaurácii, vyhľadávanej turistami je možné ochutnať aj preslávené madeirské víno a niektoré tradičné ostrovné jedlá, ktoré dobre padnú pred cestou na sever východnej časti ostrova.

Len pár kilometrov od pobrežia sa nachádza obec Santana známa svojou dedinskou architektúrou s typickými trojuholníkovými domami. Tieto tradičné roľnícke príbytky so slamenými strechami siahajúcimi až po zem, s maľovanými oknami a dverami už dnes na náhodného návštevníka pôsobia ako nezvyčajný skanzen. V mnohých domoch pripomínajúcich perníkovú chalúpku sa však dodnes býva, ba niektorí podnikaví domorodci ich dokonca prenajímajú turistom.

Úzka úžľabina, v ktorej na jednom konci leží Santana sa smerom k pobrežiu rozširuje a otvára tak bránu do východnej časti Madeiry. Práve tu v krásnej zátok Machico pristál v roku 1419 portugalský objaviteľ Zarco, aby uplatnil vlastnícky nárok svojej krajiny na tento ostrov.

Vráťme sa však opäť do hlavného mesta, tentoraz do kráľovstva orchideí. Táto prekrásna záhrada bola vybudovaná v roku 1991 ako laboratórium a zároveň exhibícia kvetov, ktoré si z Madeiry v krásnom suvenírovom obale odnáša vari každý druhý návštevník. Samotné arborétum je dôkazom, že orchidea môže prosperovať nielen v tradičných horúcich a vlhkých tropických prostrediach, ale môže sa adaptovať v takmer všetkých klimatických podmienkach na Zemi .

K úplne inému druhu kvetín, ktoré poctili Madeiru svojou návštevou nepochybne patrí aj populárna rakúska cisárovná Sissi, ktorej bronzová socha krásli stred mesta.

Madeirský vidiek je na druhej strane akási zmes, zmes sakrálnnej a rurálnej architektúry popretkávaná prírodnými krásami. Dielo človeka tak symbolicky harmonizuje s dielom prírody, či už je to vo vnútrozemí alebo na pobreží ostrova

V strede Madeiry sa však nachádza ešte jeden neobyčajný prírodný výtvor. Ide o ojedinelého svedka zrodu ostrova, ktorý sa ako výsledok sopečnej činnosti pred 20 miliónmi rokov vynoril z vln Atlantiku. Je to obrovský vulkanický kráter v ktorého vnútrajšku dnes existuje osídlenie zvané Curral das Freiras.

Od Funchalu je vzdialený asi 15 kilometrov na sever a vedie k nemu serpentínová cesta cez horské priesmyky okolo výhľadu Eira do Serrado. Prekonanie okraja krátera znamená prudké spustenie sa na jeho dno pomedzi ľudské obydlia nalepené v najnemožnejších polohách, ako akési lastovičie hniezda.

Madeira, to však nie je len samotný materský ostrov. Kto chce vyskúšať krásne pláže so zlatým pieskom, zamieri na neďaleký ostrovček Porto Santo a kto má záujem o prírodné krásy určite navštívi Ilhas Desertas.

Púštne ostrovy, ako znie ich slovenský preklad je možné navštíviť jedine v rámci vyhladkovej plavby, keďže súkromné lode majú do tejto prírodnej rezervácie zakázaný vstup. Takúto plavbu ponúkajú vo Funchalskom prístave viaceré agentúry a tak sa dá túžba za nepoznaným vhodne skĺbiť

s námorným dobrodružstvom.

Na pohľad vyprahnuté podlhovasté ostrovy sa dá dostať len zo západnej strany, kde je umiestnená aj miniatúrna ekologická stanica. Tunajší ochrancovia prírody sa snažia oživiť tieto suché skalné výtvyry a vrátiť na ne život.

Okrem niekoľkých druhov plazov a údajne na náhornej plošine žijúcich jedovatých pavúkov tu žijú len morské vtáky a v mori okolo pochopiteľne ryby. Miestni nadšenci tu však pestujú aj zvláštny druh pomaly sa rozmnožujúceho morského tuleňa. Práve z týchto dôvodov tu bolo zriadené aj špeciálne chovné zariadenie a malá meteorologická stanica.

Pokiaľ ide o morské živočíchy, ani plavba naspäť nikoho nesklame. Vo vodách okolo Madeiry sa totiž nachádza množstvo delfínov a údajne aj veľrýb, ktoré len čakajú na to ako sa predviesť pred osadenstvom každej lode.

Na pustom mori vari nič tak človeka nepoteší, ako prítomnosť delfína, ktorý ani pri svojských pretekoch s loďou nezabudne jej posádke ukázať cestu k pevnine. Táto nepísaná symbióza človeka a delfína sa končí až tam, kde sa začínajú známe útesy sviežej jarnej Madeiry